

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Ярова Ліліана Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	383
Калашнікова Людмила Володимирівна СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ ЩОДО УБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	385
Яковлева Лілія Іванівна ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ІСТИНА, ІДЕНТИЧНІСТЬ, ІНТЕЛЕКТУАЛИ.....	388
Яценко Микола Анатолійович СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ВІРТУАЛЬНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ МОЛОДІ.....	391
Каретна Ольга Олександрівна ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	395
Прохоренко Євгенія Яківна ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ДЕВІАЦІЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	398
Дмитрієв Вадим Вадимович ВПЛИВ «МЕДІАТИЗОВАНОЇ РЕАЛЬНОСТІ» НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ.....	401

СЕКЦІЯ 20. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСОБИСТОСТІ ТА СОЦІУМУ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Цільмак Олена Миколаївна РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІВ.....	404
Ульянов Вадим Олексійович ХРОНІЧНИЙ СТРЕС В ФЕНОТИПІЧНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНЕТИЧНИХ НАСЛІДКІВ ТРИВАЛОГО ВПЛИВУ ІОНІЗУЮЧОЇ РАДІАЦІЇ.....	406
Бакурідзе Ніна Григорівна НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСІБ З ЛЕГКОЮ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЮ ТРАВМОЮ ТА ВИБУХОВИМИ УШКОДЖЕННЯМИ ОКА У ВІДДАЛЕНОМУ ПЕРІОДІ.....	410
Герашенко Олександр Сергійович КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	412
Гурін Руслан Сергійович ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	415
Джежик Ольга Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА ЯК ОСНОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ГАЛУЗІ.....	417
Корнута Людмила Михайлівна ПСИХОЛОГІЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД КРИЗИ.....	420
Лісовенко Анна Федорівна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА КРИЗУ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	422
Павзюк Анатолій Анатолійович ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТІЙКОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО ЛІДЕРСТВА У КРИЗОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	426
Репнова Тетяна Петрівна ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У ПОДОЛАННІ РИГІДНОСТІ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	428
Самара Ольга Євгенівна ВПЛИВ ПОРУШЕНЬ СЕКСУАЛЬНОЇ СФЕРИ НА ЗРОСТАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ НАСТРОЇВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	430

Гурін Руслан Сергійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри психології, кандидат педагогічних наук, доцент*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що у XXI столітті особлива увага приділяється психологічним особливостям якісної організації освітнього середовища в сучасному університеті. Трансформаційні зміни в університетському освітньому середовищі зорієнтовані на сучасні тенденції професійного та особистісного розвитку здобувачів вищої освіти, а також передбачають системне використання партнерської взаємодії на засадах студентоцентричного підходу. Тому особлива увага науковців приділяється цьому підходу, тобто створенню сприятливих психолого-педагогічних умов для всебічного розвитку майбутніх фахівців і організації якісної освіти.

Слід наголосити, що професійному становленню, особистісному та професійному розвитку майбутніх фахівців присвятили свої дослідження з позиції психології, педагогіки та філософії такі вчені, як: І. Бех, Н. Волкова, Р. Гуревич, Е. Карпова, С. Ківалов, Н. Кічук, В. Кремень, С. Максименко, Н. Мойсеюк, Н. Морзе, О. Пехота, О. Пометун, О. Саннікова, Р. Хмелюк, О. Цільмак, Н. Чепелева та інші, проте питання психологічних особливостей підвищення якості сучасної освіти залишається відкритим.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав змогу встановити, що вчені трактують феномен «якість освіти» по-різному, як: складну систему, що об'єднує організацію навчання, методики, ресурси та процеси функціонування системи освіти, які відповідають соціальним та державним нормам (за Н. Батечко [1]); віддзеркалення освітніх стандартів, професіоналізму освітян, інноваційних технологій та засобів навчання, освітній менеджмент та фінансування (за А. Стеблецьким [2]) та ін.

В аспекті дослідження слушним є висновки М. Великжаніної та Н. Хворостяної, в яких автори визначили такі чинники забезпечення якості освіти, як: рівень професійної компетентності суб'єктів викладання; наявність навчально-методичного забезпечення; рівень знань суб'єктів навчання, що відповідає сьогоденню; використання викладачами вищої школи сучасних технологій; навчання на пошуково-дослідницькій основі; відповідність освітньо-професійних програм сучасним вимогам; наявність співпраці зі стейкхолдерами; наявність матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу; забезпечення наукового фонду відповідними джерелами; спрямованість викладання на формування професійних якостей сучасного фахівця; стимулювання самостійної роботи суб'єктів навчання та інше [3]. Тому вирішення означених чинників вимагає, окрім підвищення психологічної культури викладачів і здобувачів вищої освіти, як створення умов для особистісного і професійного зростання, так і упровадження програм психологічної підтримки суб'єктів освітнього процесу.

Відтак, спираючись на вищезазначене, нами було проведено довільне опитування 120 осіб у першому семестрі 2024-2025 навчального року на 1 і 2 курсах факультетів «Журналістики», «Кібербезпеки та інформаційних технологій» і «Психології, політології та соціології» національного університету «Одеська Юридична Академія».

Під час опитування було встановлено, що не всі здобувачі вищої освіти, які прийняли участь в обговоренні психологічних особливостей підвищення якості сучасної освіти, однаково висловлюють свої думки. Так, спираючись на думки майбутніх фахівців встановлено, що 61 % осіб від загальної кількості респондентів акцентують увагу на внутрішній мотивації (інтерес, прагнення до саморозвитку), яка стимулює глибше засвоєння знань. 39 % осіб від загальної кількості респондентів, наголошують на зовнішній мотивації (оцінки, нагороди, конкурси, стипендії, гранти), яка діє коротко в часі і може бути менш ефективною для сталого розвитку. На їхню думку, якість освіти прямо залежить від того, наскільки навчання підтримує цікавість, самостійність і активність майбутніх фахівців.

Емоційний стан визначили 95 % осіб від загальної кількості респондентів. Здобувачі вищої освіти усвідомлюють вплив як позитивних емоцій (радість від успіху, підтримка вчителя), що підвищують рівень засвоєння матеріалу, так і негативних емоцій (страх, тривога, стрес), які знижують когнітивні можливості, погіршують пам'ять і увагу. Тому, на їхню думку, безпечне й підтримувальне середовище сприяє кращим результатам під час навчання.

На рівень розвитку когнітивних процесів звернуло увагу 79 % від загальної кількості респондентів. Успішне навчання, як вони вважають, залежить від розвитку пам'яті, мислення, уваги, уяви. Вони вважають, що освіта має враховувати індивідуальні особливості розвитку когнітивних функцій у здобувачів вищої освіти.

На особистісні якості звернуло увагу 98 % осіб. Вони вважають, що для досягнення високих освітніх результатів важливі такі якості, окрім академічних знань, як: відповідальність, самоорганізація, самостійність, стресостійкість.

Психологічний клімат у колективі виокремили 78 % осіб. Вони вважають, що довіра, повага, співпраця між здобувачами вищої освіти й викладачами створює умови для активної взаємодії та обміну знаннями, а токсичне середовище, навпаки, сприяє ізоляції, тривожності та зниженню якості навчання.

34 % осіб визначили професійне вигорання педагогів, як психологічну особливість, що впливає на забезпечення якісної освіти. Зазначені здобувачі вищої освіти вважають, що через високе навантаження, низьку соціальну підтримку та недостатню можливість для психологічного розвантаження багато викладачів страждають від емоційного виснаження, що негативно впливає на якість навчального процесу. Опір новим підходам і змінам з боку викладачів – це також, на думку 18 % осіб, що брали участь в опитуванні, психологічна особливість, що впливає на якість освіти. Як наголошують майбутні фахівці, впровадження нових психологічно орієнтованих методик натрапляє на недовіру, страх перед змінами і небажання залишати «зону комфорту» у викладачів.

На психологічну підтримку та супровід звернуло увагу 82 % осіб, що брали участь в опитуванні. Вони вважають, що наявність в університеті психолога, програм профілактики стресу, тренінгів із розвитку емоційної компетентності сприяє покращенню освітніх результатів.

Відтак, результати опитування свідчать про те, що за допомогою створення емоційно комфортного середовища, підтримку мотивації, розвиток когнітивних ресурсів можна забезпечити ефективне навчання та виховання всебічно розвинутої особистості майбутнього фахівця. З іншого боку, тільки інтеграція психологічних знань в освітній процес університету дозволить формувати всебічно розвинених і компетентних фахівців. Перспективами подальших розвідок вважаємо розгляд впливу емоційної та інтелектуальної сфер на академічну успішність майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Батечко Н. Г. Феномен якості вищої освіти в сучасному науковому дискурсі. *Освітнологічний дискурс*. № 3-4. 2017. С. 1-16.
2. Стеблецький А. Л. Чинники забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33 (1). С. 31-40.
3. Хворостяна Н. В., Велікжаніна М. В. Аналіз основних чинників, які забезпечують якість освіти. *Економіка і регіон*. № 3 (34). 2012. С. 25-29.

Ключові слова: майбутні фахівці, психологічні особливості, якість освіти.

Keywords: future specialists, psychological characteristics, quality of education.

Джежик Ольга Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент*

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА ЯК ОСНОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ГАЛУЗІ

У сучасних умовах розвитку суспільства практична психологія відіграє важливу роль у забезпеченні психологічного добробуту особистості, групи та суспільства в цілому. Зростання соціальних, економічних, інформаційних та безпекових викликів зумовлює необхідність у створенні та функціонуванні ефективної психологічної підтримки на всіх рівнях життєдіяльності людини. В Україні головною організаційною формою, що забезпечує реалізацію практичної психології, є психологічна служба. Її структура, напрями діяльності та особливості функціонування охоплюють широкий спектр сфер – від освіти до правоохоронних органів. Її діяльність спрямована на психологічну підтримку населення, профілактику соціально-психологічних проблем, а також підвищен-